

# LSH-studien: Livsvillkor, Stress och Hälsa

**SND-ID:** ext0256-1.

**Ingår i samling hos SND:** [Swedish Cohort Consortium \(Cohorts.se\)](https://cohorts.se/)

## Tillhörande dokumentation

Study design study populations and timeline.pdf (475.9 KB)

## Skapare/primärforskare

[Margareta Kristenson](#) - Linköpings universitet, Institutionen för medicin och hälsa

## Forskningshuvudman

[Linköpings universitet](#) - Institutionen för medicin och hälsa

## Beskrivning

Även välfärdslandet Sverige har påtagliga socioekonomiska skillnader i hälsa. Dessa skillnader återkommer oavsett om man använder mått på socioekonomisk status (SES) i form av utbildningsnivå, inkomst eller yrkesstatus. Skillnaderna återkommer också för dödlighet och sjuklighet oavsett diagnos samt för självskattad hälsa men är särskilt väl visat för risk att insjukna och dö i hjärtinfarkt, med dubbel risk i låg SES. Orsakerna är inte klarlagda. Vi vet att låg SES är förenat med mer ogynnsamma levnadsvanor, men dessa kan bara förklara en del av SES skillnader i hälsa. En möjlig förklaring är effekt av psykosociala faktorer. En ogynnsam psykosocial karaktäristisk med höga nivåer av psykosociala riskfaktorer eller bristande tillgång till psykologiska resurser är idag välkända prediktorer för hjärtinfarkt och också vanligare i låg SES. Vi, och andra, har visat att dessa samvarierar med bristande funktion i HPA axeln och försvagad kortisolreaktivitet liksom med höjda nivåer av markörer för låggradig inflammation och plaque vulnerabilitet som också är prediktorer för hjärtinfarkt.

Vårt syfte är att, prospektivt, studera om och hur psykosociala faktorer, särskilt psykologiska resurser, kan förklara SES skillnader i insjuknande och död i hjärtinfarkt samt om observerade effekter kan förklaras av biologiska markörer för HPA-funktion, inflammation och plaque vulnerabilitet.

Vi studerar två kohorter av deltagare (45-70 år, 50% kvinnor) båda slumpmässigt valda ur befolkningen och där datainsamling följt samma protokoll. Datainsamling: kohort I 2003-2004 (n=1007); kohort II 2012-2015 (n=7051) innefattade omfattande frågeformulär om SES, psykosociala riskfaktorer, psykologiska resurser, levnadsvanor och aktuell sjukdom, antropometriska mått, salivprov i hemmet och blodprov som sparas i biobank. Huvudutfall är hjärtinfarkt och instabil angina, vars data kommer att jämföras med kontroller i en nested case-control design.

Medan insjuknande och död i hjärninfarkt sjunker kvarstår oförändrade SES skillnader, och orsakerna till detta är inte klarlagda. Det saknas prospektiva studier som studerar betydelsen av psykosociala faktorer, särskilt psykologiska resurser, och som samtidigt analyserar betydelsen av biologiska mekanismer länkade till stress, inflammation och sårbarhet.

Detaljerad information om studiedesign, studiepopulation och tidslinje finns i separat dokument under fliken Dokumentation.

Kohort 1: Datainsamling avser ett slumpmässigt urval av befolkningen i Östergötland. Deltagarna besvarade omfattande enkäter med validerade instrument, samlade saliv i hemmet morgon och kväll,

besökte en vårdcentral för kroppsmått, och provtagning. Rutinprover såsom blodsocker och lipidstatus analyserades direkt. Därefter har prover förvarats frysta i Linköpings Biobank.

Kohort 2: Datainsamling avser ett slumpmässigt urval av befolkningen i Östergötland och Jönköping. Deltagarna besvarade omfattande enkäter med validerade instrument, samlade saliv i hemmet morgon och kväll, besökte en vårdcentral för kroppsmått, och provtagning. Rutinprover såsom blodsocker och lipidstatus analyserades direkt. Därefter har prover förvarats frysta i Linköpings Biobank.

### **Data innefattar personuppgifter**

Ja

### **Data innehåller känsliga personuppgifter**

Ja

### **Typ av personuppgifter**

Medicinska data

### **Kodnyckel existerar**

Ja

### **Analysenhet**

[Individ](#)

### **Tidsdimension**

[Longitudinell](#)

### **Urvalsmetod**

[Sannolikhetsurval](#)

Randomiserat urval från normalbefolkningen.

### **Tidsperiod(er) som undersökts**

2003-09-30 – 2004-03-03

2012-08-21 – 2015-12-31

### **Studie kopplad till biobank**

Ja

### **Antal individer/objekt**

1007

### **Dataformat / datastruktur**

[Numeriska](#)

### **Datainsamling 1**

- Insamlingsmetod: Mätningar och tester

- Tidsperiod(er) för datainsamling: 2003-09-30 – 2004-03-03
- Datainsamlare: Linköpings universitet, Institutionen för medicin och hälsa
- Antal svar: 1007
- Datakälla: Befolkningsgrupp

### **Datainsamling 2**

- Insamlingsmetod: Självadministrerat frågeformulär
- Tidsperiod(er) för datainsamling: 2003-09-30 – 2004-03-03
- Datainsamlare: Linköpings universitet, Institutionen för medicin och hälsa
- Antal svar: 1007
- Datakälla: Befolkningsgrupp

### **Datainsamling 3**

- Insamlingsmetod: Självadministrerat frågeformulär
- Tidsperiod(er) för datainsamling: 2012-08-21 – 2015-12-31
- Datainsamlare: Linköpings Universitet, Institutionen för medicin och hälsa
- Antal svar: 7051
- Datakälla: Befolkningsgrupp

### **Datainsamling 4**

- Insamlingsmetod: Mätningar och tester
- Tidsperiod(er) för datainsamling: 2012-08-21 – 2015-12-31
- Datainsamlare: Linköpings Universitet, Institutionen för medicin och hälsa
- Antal svar: 7051
- Datakälla: Befolkningsgrupp

### **Geografisk utbredning**

Geografisk plats: [Sverige](#), [Östergötlands län](#), [Jönköpings län](#)

### **Ansvarig institution/enhet**

Institutionen för medicin och hälsa

### **Etikprövning**

Linköping - dnr 02-324 and 2012/8031

### **Forskningsområde**

[Medicin och hälsovetenskap](#) (Standard för svensk indelning av forskningsämnen 2011)

[Hälsa](#) (CESSDA Topic Classification)

### **Nyckelord**

[Socioekonomiska faktorer](#), [Inflammation](#), [Cohorts.se](#), [Stress](#), [Psykosociala faktorer](#), [Psykologiska resurser](#)

### **Publikationer**

Garvin, P., Jonasson, L., Nilsson, L., Falk, M., & Kristenson, M. (2015). Plasma Matrix Metalloproteinase-9 Levels Predict First-Time Coronary Heart Disease: An 8-Year Follow-Up of a Community-Based Middle Aged Population. In PLOS ONE (Vol. 10, Issue 9, pp. e0138290-). <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0138290>

**DOI:** <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0138290>

**URN:** <urn:nbn:se:liu:diva-122112>

**SwePub:** <oai:DiVA.org:liu-122112>

Garvin, P., Nilsson, E., Ernerudh, J., & Kristenson, M. (2015). The joint subclinical elevation of CRP and IL-6 is associated with lower health-related quality of life in comparison with no elevation or elevation of only one of the biomarkers. In *Quality of Life Research* (Vol. 25, Issue 1, pp. 213–221).

<https://doi.org/10.1007/s11136-015-1068-6>

**URN:** <urn:nbn:se:liu:diva-124641>

**DOI:** <https://doi.org/10.1007/s11136-015-1068-6>

**SwePub:** <oai:DiVA.org:liu-124641>

Granström, F., Molarius, A., Garvin, P., Elo, S., Feldman, I., & Kristenson, M. (2015). Exploring trends in and determinants of educational inequalities in self-rated health. In *Scandinavian Journal of Public Health* (Vol. 43, Issue 7, pp. 677–686). <https://doi.org/10.1177/1403494815592271>

**URN:** <urn:nbn:se:liu:diva-122099>

**DOI:** <https://doi.org/10.1177/1403494815592271>

**SwePub:** <oai:DiVA.org:liu-122099>

Pössel, P., Mitchell, A. M., Sjögren, E., & Kristenson, M. (2015). Do Depressive Symptoms Mediate the Relationship Between Hopelessness and Diurnal Cortisol Rhythm? In *International Journal of Behavioral Medicine* (Vol. 22, Issue 2, pp. 251–257). <https://doi.org/10.1007/s12529-014-9422-6>

**DOI:** <https://doi.org/10.1007/s12529-014-9422-6>

**URN:** <urn:nbn:se:liu:diva-115573>

**SwePub:** <oai:DiVA.org:liu-115573>

## **Tillgänglighetsnivå**

Åtkomst till data via extern aktör

Tillgång till data är begränsad

## **Hemsida**

[Livsvillkor, stress och hälsa - LSH-studien](#)

## **Kontakt för frågor om data**

Margareta Kristenson

[margareta.kristenson@liu.se](mailto:margareta.kristenson@liu.se)

## **Ingår i samling hos SND**

[Swedish Cohort Consortium \(Cohorts.se\)](#)

## **Ladda ner metadata**

[DataCite](#)

[DDI 2.5](#)

[DDI 3.3](#)

[DCAT-AP-SE 2.0](#)

[JSON-LD](#)

[PDF](#)

Citation (CSL)